YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)
19 päivänä lokakuuta 1995 *

Asiassa C-128/94,

jonka Bundesverwaltungsgericht on saattanut EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen tässä kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa,

Hans Hönig

vastaan

Stadt Stockach,

ennakkoratkaisun yhteisön tuomioistuimen asiassa 131/86 antaman tuomion (häkeissä pidettävien munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista 25 päivänä maaliskuuta 1986 annetun neuvoston direktiivin 86/113/ETY julistaminen mitättömäksi) täytäntöönpanosta 7 päivänä maaliskuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 88/166/ETY (EYVL L 74, s. 83) liitteen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. N. Kakouris, tuomarit P. J. G. Kapteyn (esittelevä tuomari) ja J. L. Murray,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

julkisasiamies: P. Léger,
kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Hans Hönigin puolesta asianajaja Jürgen Gündisch, Hampuri,

— Stadt Stockachin puolesta Regierungspräsidium Freiburgin Leitender Regierungsdirektor Wolf-Wilhelm Waibel,

— Saksan liittotasavallan hallitus, asiamiehinään liittovaltion talousministeriön Ministerialrat Ernst Röder ja saman ministeriön Regierungsrat Bernd Kloke,

— Yhdistyneen kuningaskunnan hallitus, asiamiehenään Assistant Treasury Solicitor John E. Collins, avustajanaan barrister Rupert Anderson,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Claudia Schmidt,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan Hans Hönigin, Stadt Stockachin, Saksan liittotasavallan hallituksen ja komission esittämät suulliset huomautukset 22.6.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä,

kuultuaan julkisasiamiehen 14.9.1995 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Bundesverwaltungsgericht on 16.12.1993 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 4.5.1994, esittänyt EY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisen ennakkoratkaisupyynnön yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 131/86 antaman tuomion (häkeissä pidettävien munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista 25 päivänä maaliskuuta 1986 annetun neuvoston direktiivin 86/113/ETY julistaminen mitättömäksi) täytäntöönpanosta 7 päivänä maaliskuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 88/166/ETY (EYVL L 74, s. 83, jäljempänä direktiivi) liitteen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan tulkinnasta.

2 Kysymys on esitetty asiassa Hans Hönig vastaan Stockachin kaupunki, jossa on kyseessä 10.12.1987 annettu Verordnung zum Schutz von Legehennen bei Käfighaltung (häkeissä pidettävien munivien kanojen suojelusta Saksassa annettu asetus, jäljempänä Saksan asetus, BGBl. I, s. 2622), joka tuli voimaan 1.1.1988.

3 Saksan asetuksen 2 pykälän 2 momentissa säädetään, että 1 päivästä tammikuuta 1993 keskipainoltaan suurempien kuin kaksikiloisten munivien kanojen käytössä olevan häkkipinta-alan on oltava vähintään 550 cm^2.

4 Direktiivin liitteen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 päivästä tammikuuta 1988 jokaista munivaa kanaa kohti on oltava käytössä vähintään 450 cm^2 häkkipinta-alaa.

5 Hönig on maanviljelijä, joka pitää häkkikanalaa munien tuottamista varten. Hän on esittänyt kansallisessa tuomioistuimessa, että Saksan asetus on yhteisön oikeuden vastainen, koska siinä säädetään suuremmasta häkkien vähimmäispinta-alasta kuin direktiivissä on säädetty.

6 Hönigin mukaan direktiivillä on vahvistettu häkkikanaloille vähimmäisvaatimukset, joita jäsenvaltioiden on noudatettava. Direktiivin tavoitteena oleva kilpailuolosuhteiden erojen poistaminen voitaisiin toteuttaa vain, jos jäsenvaltiot panevat direktiivin täytäntöön mahdollisimman yhdenmukaisesti.

7 Bundesverwaltungsgerichtin mukaan ei ole selvää, annetaanko direktiivin liitteen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa jäsenvaltioille oikeus säätää tiukempia vähimmäisvaatimuksia kuin direktiivissä on säädetty. Bundesverwaltungsgericht katsoo, että toisaalta direktiivillä pyritään velvoittamaan jäsenvaltiot noudattamaan vähimmäisvaatimuksia jättäen niille mahdollisuus antaa tiukempia säännöksiä, mutta että toisaalta tällaisella tulkinnalla saavutetaan vain osittain direktiivin tavoite, joka on kananmuna- ja siipikarjatuotannossa vallitsevien kilpailunrajoitusten poistaminen.

8 Bundesverwaltungsgericht on lykännyt asian käsittelyä ja esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

"Onko 7.3.1988 annetun neuvoston direktiivin 88/166/ETY liitteen 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaa tulkittava siten, että siinä velvoitetaan pakottavasti jäsenvaltiot

vahvistamaan häkkien pinta-ala direktiivissä säädetyn vähimmäispinta-alan suuruiseksi ilman, että jäsenvaltioilla olisi oikeutta antaa tiukempia kansallisia säännöksiä?"

9 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on oikeuskäytännössään korostanut, yhteisön oikeuden säännöstä tulkittaessa on otettava huomioon säännöksen sanamuodon lisäksi asiayhteys, johon säännös kuuluu, ja tavoitteet, joihin kyseessä olevalla säädösten kokonaisuudella pyritään (asia 292/82, Merck, tuomio 17.11.1983, Kok. 1983, s. 3781, 12 kohta ja asia 337/82, St. Nikolaus Brennerei, tuomio 21.2.1984, Kok. 1984, s. 1051, 10 kohta).

10 Direktiivin liitteen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetään seuraavasti:

"Jäsenvaltioiden on varmistettava, että 1 päivästä tammikuuta 1988

— kaikki äskettäin yhteisön sisäiseen käyttöön rakennetut häkit,

— kaikki ensimmäistä kertaa käyttöön otettava häkit,

täyttävät vähintään seuraavat vaatimukset:

a) jokaista munivaa kanaa kohti on oltava rajoituksetta käytössä vähintään 450 cm^2 ... häkkipinta-alaa ..."

11 Tämän säännöksen sanamuodosta ilmenee, että jäsenvaltiot eivät voi määrätä pienemmästä häkkipinta-alasta kuin 450 cm^2, mutta jäsenvaltioilla on sitä vastoin oikeus määrätä häkkipinta-ala suuremmaksi kuin direktiivissä on säädetty; tämä käy ilmi myös direktiivin nimestä ja sen 1 artiklasta, joka kuuluu seuraavasti: "Tässä direktiivissä vahvistetaan häkeissä pidettävien munivien kanojen suojelua koskevat vähimmäisvaatimukset".

12 Direktiivin vähimmäismääräyksiä koskevat säännökset perustuvat häkeissä pidettävien munivien kanojen suojelusta 22.7.1980 annettuun neuvoston päätöslauselmaan (EYVL C 196, s. 1) ja tuotantoeläinten suojelua koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen tekemisestä 19.6.1978 tehtyyn neuvoston päätökseen 78/923/ETY (EYVL L 323, s. 12).

13 Seuraavaksi on syytä tutkia direktiivin tarkoitusta.

14 Kuten julkisasiamies on esittänyt ratkaisuehdotuksensa 13 kohdassa, direktiivillä pyritään toisaalta turvaamaan tuotantoeläinten suojelu ja toisaalta vähentämään kananmuna- ja siipikarjatuotannossa vallitsevien kilpailuolosuhteiden eroja jäsenvaltioissa.

15 Yhteisön lainsäätäjä on siis pyrkinyt tasapainottamaan kananmunien ja siipikarjan markkinajärjestelyn ja eläinten suojelun asettamat vaatimukset; tämä tapahtuu direktiivin kolmannen perustelukappaleen mukaan vahvistamalla yhteiset vähimmäisvaatimukset, joita sovelletaan kaikkeen tehotuotantoon, johon myös munivien kanojen häkeissä pitäminen kuuluu.

16 Lopuksi direktiivin kolmannessa perustelukappaleessa olevasta ilmaisusta "aluksi" ja neljännen perustelukappaleen sisällöstä ilmenee, että direktiivillä pyritään yhdenmukaistamaan kanojen suojelua vain osittain antamalla vähimmäisvaatimukset sisältävät säännökset.

17 Kuten pääasian kantaja on huomauttanut, tällainen direktiivin säännösten tulkinta saattaa vaikuttaa siten, että häkeissä pidettävien munivien kanojen kasvattajia kohdellaan yhdessä jäsenvaltiossa epäedullisesti verrattuna tällaisten kasvattajien kohteluun muissa jäsenvaltioissa ja että tietyt erot kilpailuolosuhteissa säilyvät. Tämä johtuu kuitenkin säännöksillä tavoitellun yhdenmukaistamisen tasosta; tässä tapauksessa säännöksissä asetettiin vähimmäisvaatimuksia.

18 Kansalliselle tuomioistuimelle on siis vastattava, että yhteisön tuomioistuimen asiassa 131/86 antaman tuomion (häkeissä pidettävien munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista 25 päivänä maaliskuuta 1986 annetun neuvoston direktiivin 86/113/ETY julistaminen mitättömäksi) täytäntöönpanosta 7 päivänä maaliskuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 88/166/ETY liitteen 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, ettei siinä kielletä jäsenvaltioita antamasta tiukempia kansallisia säännöksiä häkeissä pidettävien munivien kanojen käytössä olevasta häkkipinta-alasta.

Oikeudenkäyntikulut

19 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Saksan liittotasavallan hallitukselle, Yhdistyneen kuningaskunnan hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on ratkaissut Bundesverwaltungsgerichtin 16.12.1993 antamalla päätöksellä esittämän kysymyksen seuraavasti:

Yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 131/86 antaman tuomion (häkeissä pidettävien munivien kanojen suojelun vähimmäisvaatimuksista 25 päivänä maaliskuuta 1986 annetun neuvoston direktiivin 86/113/ETY julistaminen mitättömäksi) täytäntöönpanosta 7 päivänä maaliskuuta 1988 annetun neuvoston direktiivin 88/166/ETY liitteen 3 artiklan 1 kohdan a alakohtaa on tulkittava siten, ettei siinä kielletä jäsenvaltioita antamasta tiukempia kansallisia säännöksiä häkeissä pidettävien munivien kanojen käytössä olevasta häkkipinta-alasta.

Kakouris Kapteyn Murray

Julistettiin Luxemburgissa 19 päivänä lokakuuta 1995.

R. Grass C. N. Kakouris

kirjaaja neljännen jaoston puheenjohtaja